

Aziatische staafmier *Brachyponera chinensis*

Laatste update: 11-03-2025

De Aziatische staafmier is een relatief grote mierensoort: de lengte van de werksters bedraagt tot 5mm. De meeste mierensoorten in Nederland en Europa hebben veel kleinere werksters van 2,5 tot 3 mm lang). De werksters van de Aziatische staafmier zijn donkerbruin tot zwart met lichtere, oranje-bruin antennesegmenten, onderkaken en poten. Het onderscheid met andere (staaf)mieren kan echter lastig zijn. Voor zekere soortdeterminatie wordt aangeraden de mier voor te leggen aan een deskundige.

De kolonie van de Aziatische staafmier wordt gesticht door één enkele koningin, waarna er later koninginnen bijkomen die in het oorspronkelijke nest blijven (secundair polygyn). Daarnaast vormen deze mieren zogeheten 'polydome kolonies', die bestaan uit twee of meer ruimtelijk gescheiden nesten.

Foto: April Nobile

Bron: [AntWeb.org](https://antweb.org), [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

1. Aanwezigheid en effect in Europa

Stand van zaken in 2024

De Aziatische staafmier heeft zich in Europa alleen gevestigd in Italië. De mier kan zich bij het huidige klimaat ook vestigen in Slovenië en mogelijk in Oostenrijk, Kroatië, Frankrijk, Hongarije en Spanje. Bij de verwachte klimaatverandering kan de soort zich op termijn vestigen in nog enkele lidstaten, maar niet in Nederland.

Effect op biodiversiteit en ecosysteem

Een belangrijk negatief effect van de Aziatische staafmier is het verdringen van aanwezige inheemse mieren. In de Verenigde Staten zorgt de Aziatische staafmier voor verdringing van zaadverspreidende mieren van het geslacht *Aphaenogaster*. Hierdoor neemt ook de verspreiding van plantenzaden af, wat op lange termijn een groot negatief effect kan hebben op de soortensamenstelling van planten op de bodemlaag.

Door klimaatverandering zal het verspreidingsgebied van deze mier waarschijnlijk toenemen en zullen negatieve effecten zich over een groter gebied voordoen.

Effect op ecosystemendiensten

Er zijn geen studies over het effect van de Aziatische staafmier op de ecosystemendiensten. Aangenomen wordt dat deze mier het ecosysteem kan beïnvloeden door concurrentie met andere mieren en daarmee een effect hebben op de zaadverspreiding en vegetatiesamenstelling.

Overige effecten

De steken van de Aziatische staafmier zijn zeer pijnlijk en kunnen bij gevoelige mensen leiden tot een acute allergische reactie. Kolonies komen veel voor rond stedelijke gebieden en de mieren kunnen beschouwd worden als plaagdieren. Buitenactiviteiten met een hoger risico op contact met mieren, zoals picknicken en tuinieren, kunnen door de aanwezigheid van kolonies worden verstoord. In een zwaar besmet gebied zal bestrijding nodig zijn om dergelijke activiteiten door te laten gaan.

Deze effecten waren aanleiding voor plaatsing van de Aziatische staafmier op de [Unielijst](#) van [EU-verordening 1143/2014](#).

2. Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken in 2025

De Aziatische staafmier is in Nederland nog niet waargenomen.

Effecten

Zie onder '1. Aanwezigheid en effect in Europa'.

3. Wet- en regelgeving

De Aziatische staafmier staat sinds augustus 2025 op de Unielijst van invasieve exoten ([EU-verordening 1143/2014](#)). Een soort die op de Unielijst staat mag onder andere niet meer worden verhandeld en gehouden in EU-lidstaten. Verder geldt voor lidstaten de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen, te verwijderen, of als dat niet lukt, zodanig te beheren dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Het houden van deze soort is alleen mogelijk voor (wetenschappelijk) onderzoek of ex-situ bewaring (het bewaren van soorten buiten hun natuurlijke leefomgeving). Hiervoor moet een vergunning worden aangevraagd bij [de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland \(RVO\)](#).

4. Wat te doen?

Net als bij andere invasieve mierensoorten is de bestrijding lastig, vooral als de populatie al een hoge dichtheid van nesten heeft. Alleen het doden van alle koninginnen zal leiden tot uitsterven van de kolonie. Dit vereist een bestrijdingsmiddel met een uitgestelde werking zodat het de koninginnen in het nest kan bereiken.

Meer informatie over de mogelijke bestrijdingsmaatregelen staat in [dit rapport voor de Europese Commissie](#).

Meldingen van de Aziatische staafmier in de natuur kunnen worden doorgegeven via onder andere [waarneming.nl](#).

5. Meer informatie

Oorsprongsgebied

De Aziatische staafmier komt oorspronkelijk uit Oost-Azië: Japan, China, Thailand, Vietnam, Zuid- en Noord-Korea.

Habitat

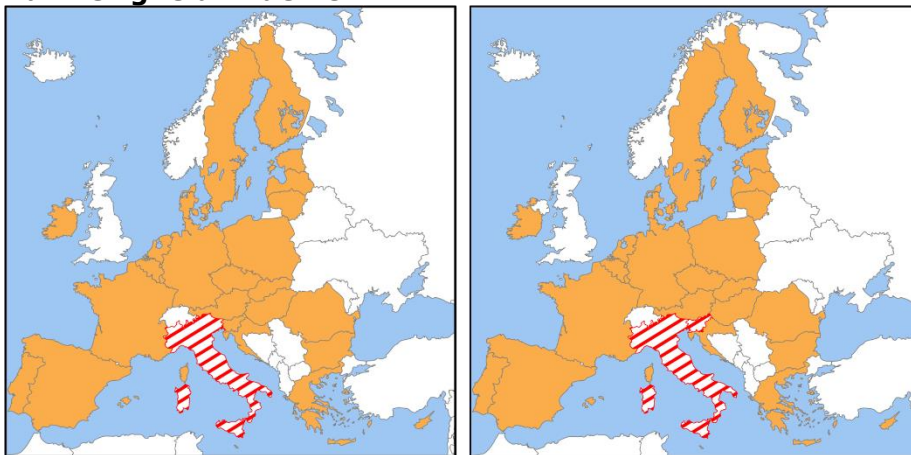
De Aziatische staafmier nestelt zowel in verstoorde gebieden als in natuurlijke beboste habitats. De mier bouwt de nesten meestal in de grond op licht vochtige plekken, onder stenen, in rottende boomstammen en boomstronken. In stedelijke omgeving kan de mier ook worden gevonden onder bijvoorbeeld spoorstaven en stenen.

Introductieroute Europa

Deze miersoort kan op diverse manieren in de EU komen, maar alleen de introductie van bevruchte koninginnen kan tot vestiging leiden. Eenmaal geïntroduceerd is een bevruchte koningin van de Aziatische staafmier in principe in staat om een nieuwe kolonie te stichten. Bevruchte koninginnen kunnen meeliften met vliegtuigen en getransporteerde goederen in vliegtuigen of zeeschepen. De koninginnen met hun nesten kunnen ook meeliften met de import van potplanten of habitatmateriaal (zoals grond, vegetatie, stro, strooisel en onbehandeld hout).

De Aziatische staafmier wordt buiten Europa verkocht als huisdier. Aangezien de huisdierhandel in mieren in Europa toeneemt, wordt dit in de toekomst wel een mogelijke introductieroute naar de Europese Unie.

Aanwezigheid in de EU

Links: Gevestigd in de EU in 2024 (rood gearceerde landen), rechts: mogelijke vestiging in de EU bij het huidige klimaat (rood gearceerde landen). In oranje zijn de overige EU-lidstaten aangegeven. Bron: [Europese risicobeoordeling](#).

Introductieroute Nederland

De potentiële introductieroutes zijn gelijk aan die voor Europa.

Aanwezigheid in Nederland

Stand van zaken in 2025: de Aziatische staafmier is nog niet waargenomen in Nederland.

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

Vanwege lage wintertemperaturen wordt vestiging van de Aziatische staafmier niet verwacht in Nederland, ook niet bij het toekomstige klimaat. Recente onderzoeken uit de Verenigde Staten wijzen er echter op dat de mier zich mogelijk kan aanpassen aan lagere temperaturen. Het is dus niet uitgesloten dat de mier goede leefomstandigheden kan vinden in 'hitte-eilanden' van stedelijke gebieden van EU-lidstaten waar vestiging in de natuur niet mogelijk is.

Deze miersoort is daarnaast een predator die bij voorkeur op termieten jaagt, waardoor de kans op vestiging groter is in zuidelijke gebieden waar termieten talrijk zijn. De mier lijkt echter in staat te zijn om zijn dieet aan te passen en een meer generalistische predator van insecten te worden in nieuwe gebieden.

De Aziatische staafmier kan in de EU vooral worden verspreid door de handel in potplanten. Een pas gevormd nest met een paar koninginnen en werksters kan makkelijk ongezien blijven. De planten kunnen vervolgens geplant worden in, of dichtbij, gebieden die geschikt zijn voor vestiging, zoals tuinen, parken en bermen. Een andere mogelijke verspreidingsroute is het transport van habitatmateriaal. Binnen Europa worden verplaatsingen van potplanten en habitatmateriaal niet gereguleerd. De snelle verspreiding in de Verenigde Staten laat zien dat deze mier kan meeliften over grote afstanden. De natuurlijke verspreidingsnelheid is laag, maximaal 2 km per jaar.

6. Risicobeoordeling

[Europese risicobeoordeling](#)

7. Bronnen

- Blight O, 2022. [Annex with evidence on measures and their implementation cost and cost-effectiveness. Species: *Brachyponera chinensis* \(Emery, 1895\).](#)
- Blight O, 2024. [Risk assessment template developed under the "Study on Invasive Alien Species – Development of risk assessments to tackle priority species and enhance prevention". Contract No 090201/2021/856738/ETU/ENV.D2. Name of organism: *Brachyponera chinensis* \(Emery, 1895\).](#)
- CABI, 2018. [Brachyponera chinensis](#). In: Invasive Species Compendium. Wallingford, UK: CAB International. Bezocht op 27-1-2025.